

Skötselplan för naturreservatet Prästgårdsåsen

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

Skötselplan för naturreservatet Prästgårdsåsen i Varbergs kommun

1. Syfte

Syftet med reservatet är att bevara den biologiska mångfald som är knuten till den gamla hedekskogen och ek-hassellunden. Skyddet ska skapa förutsättningar för naturvärden att utvecklas i reservatet som helhet. Strukturer som död ved och gamla lövträd ska förekomma i en omfattning som krävs för att gynna prioriterade bevarandevärden. Syftet är även att skapa möjligheter för arter att sprida sig inom och mellan reservat och nyckelbiotoper i trakten.

Förekommande ekosystem och biologisk mångfald ska bevaras och utvecklas både genom att naturliga processer får fortgå, liksom genom aktiva återställnings- och skötselåtgärder.

Inom ramen för ovanstående syfte ska naturreservatet även syfta till att stödja allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser. Friluftsliv och rekreation grundat på allemansrätten ska kunna bedrivas i reservatet. Besökare ska kunna se, uppleva och lära från områdets typiska livsmiljöer, arter och historia.

Syftet ska nås genom att:

- området skyddas mot exploatering,
- grova ekar gynnas genom frihuggning,
- skogsmarken med dess flora och fauna knuten till ek får utvecklas fritt från gran, bok och främmande trädslag,
- skogarna förvaltas så att förekomsten av död ved och gamla lövträd ökar,
- lövträd föryngras vid otillräcklig naturlig föryngring,
- nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper inom ramen för syfte och föreskrifter ska beaktas i skötseln av reservatet,
- främmande arter bekämpas om de riskerar att skada de naturvärden som reservatet avser att bevara,
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv om behov uppstår.

2017-12-07

2. Beskrivning av området

2.1 Markslag, naturtyper och arter

<u>Naturtyper (KNAS¹)</u>	<u>Areal (hektar)</u>
Ädellövskog	14,1
Triviallövskog med ädellövinslag	2,6
Lövblandad barrskog	0,6
Triviallövskog	0,3
Tallskog	0,2
Ungskog inklusive hygge	0,2
Övriga skogsimpediment	0,2
Våtmark	0,1
Total area	18,3

<u>Natura 2000-habitat</u>	<u>Areal (hektar)</u>
9190 Näringsfattig ekskog	15
9160 Näringsrik ekskog	2

Natura 2000-arter

Inga kända.

Rödlistade och regionalt intressanta arter:

1 rödlistad och 8 regionalt intressanta arter har noterats, se förteckning i bilaga 3.

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt naturförhållanden

På 1920-talet var Prästgårdsåsen skogsklädd (häradsekonomiska kartan och Malmström), medan äldre kartmaterial indikerar att det inte fanns någon sammanhängande skog i området kring åren 1650, 1700 och 1850 (Malmström).

Enligt 1729 års landsbeskrivning fanns beteshagar och ängsmarker på Prästgårdsåsen. Beteshagarna var bevuxna med ek, al och hassel samt buskar av samma trädslag och dessa trädslag återfanns även i de delar som var bevuxna med skog. Även om Prästgårdsåsen historiskt varit delvis öppen, och nyttjats för bete och slåtter, finns det en obruten trädkontinuitet eftersom bergen inte varit helt trädfria. En stor del av områdets naturvärden har kunnat utvecklas tack vare denna trädkontinuitet.

Nuvarande markanvändning är skogsbruk.

---

¹ Naturvårdsverket 2004. Kontinuerlig naturtypskartering av skyddade områden.

2.3 Beskrivning av bevarandevärden

Biologiska värden

Reservatet domineras av ekskog där många av träden är mellan 130-150 år gamla. På åsens topp, där jordtäcket är tunt, växer hedekskog med senvuxna och krokiga så kallade krattekar. Många av träden täcks av den regionalt intressanta arten fällmossa.

Nedanför sluttningen övergår skogen till en ek-hasselund som delvis är utpekad nyckelbiotop. I nyckelbiotopen och i reservatets södra del växer grova hagmarksekar och hassel. I denna del av reservatet finns riklig förekomst av död ved, främst i form av lågor. Marken i nyckelbiotopen är fuktig och här finner man bland annat ormbär och där markvatten tränger fram finns gullpudra.

I västra delen av reservatet finns en blandskog med tall, gran och ek. I området har den rödlistade koralltickan (NT) noterats samt ett antal regionalt intressanta arter som glansfläck, guldlockmossa och mussellav.

Omgivningarna kring reservatet består främst av jordbruksmark och mindre skogspartier med både barr- och lövskogsområden.

Geologiska värden

Största delen av reservatet består av sandig morän och urberg. En liten del består av kärrtorv. Även grönsten kan förekomma då trolldruva har noterats i området.

Kulturhistoriska värden

Ett antal stenmurar finns i reservatet.

Friluftsvärden

Reservatet är bitvis lätt att promenera i trots att inga anlagda stigar finns. Utmed reservatets västra kant går en väg, vilket gör området lättillgängligt för besökare. Information om sprängningar i intilliggande bergtäkt ska finnas med på informationsskyltar i området.

Prioriterade bevarandevärden

Bevarandet av ekskog och ek-hassel har högsta prioritet.

2.4 Referenser

Artportalen. www.artportalen.se. Hämtat 2016-01-13.

Bengtsson, E. 1995. Historiskt kartöverlägg. Kulturmiljöenheten, Länsstyrelsen i Hallands län.

Lantmäteriet. 1919-1925. Häradsekonomiska kartan.

Malmström, C. 1939. Hallands skogar under de 300 senaste åren. Meddelande från statens Skogsförsöksanstalt 31: 171-300.

2017-12-07

Mathiasson, M., Bengtsson, S., Flodin, L-Å. och Paulsson, I. 2006. Strategi för formellt skydd av skog i Halland. Länsstyrelsen i Halland och Skogsstyrelsen, Halmstad.

SGU. 2011. Jordartskartan, Jordarter 1:25000-1:100000 Götaland

Varbergs kommun. 2007. Naturvårdsprogram för Varbergs kommun – revidering 2007.

2017-12-07

3. Skötsel av området

Skötselkartan (bilaga 2H) visar indelningen i olika skötselområden. Det finns två olika skötselområden, varje skötselområde har en egen färg i kartan samt ett beskrivande namn. Numreringen i kartan anger enskilda avdelningar. Beståndsindelning och numrering är baserad på skogsbruksvärderingarna. Framtida eventuellt utfallande gagnvirke tillfaller staten inom fastigheten Valinge 10:1 medan virke från fastigheten Valinge 2:16 tillfaller markägaren.

3.1. Generella riktlinjer

Syftet med skötseln är att reservatet ska bli helt fritt från gran för att gynna arter knutna till ekskog och ek-hassellund.

3.2 Skötselområden

Reservatet är indelat i nio avdelningar. Avdelningarna är baserade på naturtyper och har tagits fram av Skogsstyrelsen i samverkan med Länsstyrelsen. Avdelningarna är grupperade i skötselområden baserat på dominerande skötselåtgärd och målnaturtyp. Reservatet är indelat i två skötselområden, vilka redovisas på skötselkartorna i Bilaga 2H.

SKÖTSELOMRÅDE 1: RÖJNING AV GRAN, ESKOG

Avdelning: 1-8

Areal: 13 ha

Beskrivning

Avdelning 1, 3, 4, 6, 7 och 8 består av 130-150 årig krattekskog med riklig förekomst av fällmossa på ekstammarna. I fältskiktet växer kaprifol i sydslutningen och blåbär i norr. På några ställen går berget i dagen och terrängen är bitvis blockig. Gran växer spritt i området.

Avdelning 2 består av en 90-årig tallskog med ett visst inslag av löv och gran. Markägaren röjer själv bort gran ur tallskogen fram till och med 2020-12-31.

Avdelning 5 består av impediment-myr.

Mål

En olikåldrig ekskog där gamla träd som hyser lämpliga substrat för hotade arter rekryteras kontinuerligt. Trädskador och stress till följd av stormar, snöfall, svamp- och insektsangrepp, torra, fåglars bobygge m.m. utgör viktiga delar i den störningsregim som gör att träd åldras, dör och bryts ned. I luckor som uppstår efter döda och döende träd etableras nya plantor.

I väster en skog utan inslag av gran, som får utvecklas och åldras. Riklig förekomst av död ved.

2017-12-07

Åtgärder

- Røjning av gran vid behov.
- Røjning av andra trädslag om dessa hotar ekförekomsten.
- Eventuellt kan markägaren till fastigheten Valinge 2:16 ombesörja bete i reservatet genom att intilliggande betesmark/åker stängslas ihop med naturreservatet.

SKÖTSELOMRÅDE 2: SELEKTIVHUGGNING, EK-HASSELLUND

Avdelning: 9**Areal:** 5,3 ha**Beskrivning**

I södra delen av reservatet, nedanför sluttningen med krattek, står ett flertal grova ekar tillsammans med hassel, ask och klibbal. Marken är fuktig och kärlväxter som gullpudra och skärmstarr har noterats. Riklig förekomst av död ved, främst i form av lågor.

Mål

I söder en ek-hassellund där grova ekar är gynnade och där hydrologin är opåverkad. I norr en hassellund med enstaka lövträd. Riklig förekomst av död ved.

Åtgärder:

- Røjning av gran vid behov.
- Frihuggning av grova och vidkroniga ekar. Ekar som stått invuxna under lång tid frihuggs varsamt i flera steg med några års mellanrum.
- Eventuellt kan markägaren till fastigheten Valinge 2:16 ombesörja bete i reservatet genom att intilliggande betesmark/åker stängslas ihop med naturreservatet.

4. Friluftsliv och turism

Om behov uppstår anläggs en parkeringsficka vid vägen i reservatets västra kant enligt markering på karta i bilaga 2I. Här ska besökare också, via en skylt, få information om områdets historia, naturtyper och biologiska värden samt informeras om reservatets föreskrifter samt intilliggande bergtäkt.

Åtgärder:

- Informationstavla skall sättas upp senast inom ett år från beslutsdatum, föreslagen plats finns markerad på karta i bilaga 2I. Information om sprängningar i intilliggande bergtäkt ska finnas med på skyltarna.
- Vid behov anläggning av parkeringsficka med plats för 2 – 3 bilar, föreslagen plats finns markerad på karta i bilaga 2I.

2017-12-07

5. Tillsyn, dokumentation och uppföljning

Naturvårdsverket tar för närvarande fram ett uppföljningsprogram som omfattar skyddade områden inklusive Natura 2000-områden. Uppföljning kommer att ske utifrån detta program. Länsstyrelsen ansvarar för regelbunden tillsyn av reservatet.

6. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Prioritet	Finansiering
Röjning gran	Påbörjas inom 5 år	Hela reservatet	Länsstyrelsen	2	Vårdanslaget
Vid behov röjning av löv	Påbörjas inom 5 år	Skötselområde 2	Länsstyrelsen	2	Vårdanslaget
Röjning av träd runt grova ekar	Omgående	Skötselområde 2	Länsstyrelsen	1	Vårdanslaget
Utmärkning av reservatets gränser	Omgående	Hela reservatet	Länsstyrelsen	1	Vårdanslaget
Röjning av gran i tallskog, avdelning 2	Inom 5 år	Skötselområde 1	Markägare/ Länsstyrelsen	2	Till och med 2020-12-31 markägaren till Valinge 2:16, efter det vårdanslaget
Informationsskylt	Omgående	Se bilaga 2I	Länsstyrelsen	1	Vårdanslaget
Iordningställande och underhåll av parkeringsficka	Om behov uppstår	Se bilaga 2I	Länsstyrelsen	2	Vårdanslaget
Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder	Enligt uppföljningsplan	Hela området	Länsstyrelsen	2	Vårdanslaget